

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.

Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1930. Štev. 5.

Posamezna štev. 2 Din.

Cerkev o vzgoji mladine.

Osemleten sinček piše svoji materi-zločinki v ječo: „Draga mama! Pridi domov! Ata je vsak dan pijan. Nič nimamo jesti. Mali Mirko je ubil tablico. V šoli je bil kregan. Gospodična je rekla, da bo zaprt, če ne prinese denarja za zvezke. Moje hlače so zelo strgane. Teta nimajo časa, da bi mi jih zašili, morajo rž opleti. Sam pa jih ne znam. Zadnjič sem jih, pa so se mi potem v šoli smejali. Zato pridi jutri domov! Z Mirkom Te bova čakala. Marijan.“

Ljudje moji, to ni pravljica! Pa če celo slaba mati otroku toliko pomeni, kaj naj bo potem za otrokovo vzgojo šele dobra, poštena in verna mati? Pustite vrt neoplet, travnike nepotrebljene, njive nič preorane, pa boste videli, kaka bo jesen na vaši zemlji! Isto bo z otrokom, ki nima skrbne vzgoje. Kamor drevo nagneš, tja raste. Na kar otroka navadiš, tega se drži tudi, ko odraste. Zato ga moraš navajati na edino pravo življenje: pritegniti ga moraš k božjemu solncu, k veri.

O pomenu vzgoje smo pač vsi prepričani. Saj ne boste našli danes ni enega očeta, ni enega učitelja ali profesorja, posedno še ni ene matere, ki bi ne tožila, kakšna je današnja mladina. Je včasih zraven nekoliko pretiravanja in prevelike občutljivosti, a v jedru je res: čudna je danes mladost.

In glejte, prav v tem času, ko je dobra vzgoja dvakrat važna, se učeni ljudje prepirajo, kaj vzgoja prav za prav je, kakšen je njen namen. Prvi pravi: otrok sam je edino merilo vzgoje, starejši smejo samo svetovati — a vidimo, kako so potem otroci svojeglavi in predrzni. Drugi pravi: samo zato se brigaj vzgoja, da mladiču nekaj vtepeš v glavo — no, pa je tudi najbolj učen človek lahko podlež. Tretji pravi: pomagaj otroku da se „vsestransko“ razvije, tudi do napak ima pravico; vidimo, kako se razvijejo v divjake, veseljake in popivake. Četrti pa nič ne pravijo, ampak samo delajo: vzgoje jih kar po sebi, to se pravi navadijo jih uživati svet in se rogati vsaki besedi o vestnem delu in plemenitem življenju. In tako peti, šesti . . . Posledice te nejasnosti vzgojiteljev samih čutimo dan na dan pri doraščajoči mladini: delomrznost, pijanost, znanja, plesčenje, preklinjanje, surovost in podobni nepridipravi.

V tem času, ko človeštvo tako malo ve o vzgoji, ko je pa ta bolj važna ko kdaj prej, je učiteljica narodov Cerkev z jubilejno okrožnico papeža Pija XI. točno povedala v svet, kaj mora biti vzgoja. Ob sklepu svoje petdesetletnice mašništva, 31. dec. lanskega leta je izdal papež globoko zamišljeno poslanico o krščanski vzgoji mladine. Želja naših škofov je, da naj bi to papeževo pismo imele vse naše družine. Izšla je v slovenskem jeziku v Ljubljani in dobite jo v naši Iliriji za izredno nizko ceno. Priporočamo jo še posebno učiteljstvu, profesorjem, dalje vsemu inteligentnemu meščanstvu. Kratek posnetek te papeževe okrožnice so izdali tudi naši jugoslovanski

škofje v skupnem pastirskem pismu z dne 20. febr. t. l. Naj navedem samo par misli iz teh dveh poslanic cerkvenih učiteljev, misli, ki bi jih moral vsak vernik v današnjih časih dobro poznati in vedeti.

1. Namen vzgoje: Bistvena naloga vzgoje je napraviti iz človeka to, kar mora biti, in ga navaditi na tako življenje na svetu, da bo lahko dosegel svoj vzvišeni namen, za katerega je bil ustvarjen. — Namen krščanske vzgoje je pravi, popolni kristjan, to je človek, ki misli in vstrajno dela po pameti in veri, oprt na božjo milost, ali — kar je isto — namen krščanske vzgoje je pravi in celi krščanski značaj.

2. Kdo naj vzgaja? Trije: družina, Cerkev in država.

Naloga staršev ni samo dati otrokom življenje, tudi navaditi jih morajo na človeka dostojno življenje. V tem je njihova vzgoja. Do te imajo pravico, ki je jim ne more vzeti nobena država, pa tudi dolžnost. Cerkveni zakonik pravi dobesedno: „Strogo dolžnost roditeljev je na vsi moč skrbeti za versko in moralno, telesno in državljansko vzgojo otrok.“ V tej sveti dolžnosti se mora odlikovati posebno mati, ki naj bo svoji deci živ zgled poštenja in vere, ki naj se žrtvuje za otroke, da bodo modri, pametni, zmožni za življenje in delo, poštene in verni ter sveti: mati naj bo za otroke svetnica in mučenica!

Cerkev ima brezpogojno pravico do vzgoje. Iz dveh razlogov: a) to nalogo in dolžnost ji je dal njen ustanovitelj, kateremu je dana vsa oblast v nebesih in na zemlji, oblast nad vsemi družinami, dušami, družbami in državami: „Pojdite in učite vse narode!“ Da bi vero in lepo življenje mogla vedno prav učiti, ji je Kristus celo dal dar nezmotljivosti. b) Cerkev je naša nadnaravna mati, ki nas rodi za Boga pri sv. krstu, hrani in vzgaja za nebesa s svojimi nauki in zakramenti. Kot mati ima pravico in dolžnost nas vzgajati, kakor jo ima naša telesna mati. Le, da nas Cerkev vzgaja za nebesa, naš stalni dom, dočim nas naša zemeljska mati vzgaja tudi za ta svet, naš začasni dom.

Te pravice Cerkvi ne sme kratiti noben človek in nobena država. Če pa sme Cerkev vzgajati, sme rabiti tudi vsa sredstva krščanske vzgoje: sme zidati šole in ustanavljati organizacije. Sme in mora zahtevati, da se v vseh zasebnih in državnih šolah poučuje krščanski nauk, sme in mora zahtevati, da bo ves pouk, vsak šolski predmet v skladu s krščanstvom, sme in mora zahtevati za kristjane krščanskih učiteljev. Te pravice in dolžnosti Cerkve moramo dandanes dobro poznati in jih zastopati v vsem javnem življenju. Katolik jih mora po svoji vesti braniti in jih pomagati uveljavljati.

Država ima tudi pravico do šole. Njen namen je ščititi pravice državljanov in skrbeti za javno blagostanje. Tako mora država ščititi tudi pravice družine in Cerkve do vzgoje, nikar pa jih kratiti. Državni šolski in vzgojni monopol je krivičen in nedopusten, to se pravi pravico usta-

navljati in voditi šole nima samo država, ampak tudi Cerkev. Ker pa šole pospešujejo javni blagor, zato sme in dandanes mora tudi država ustanavljati šole, sme zahtevati, da vsi državljani znajo svoje državljanske in narodne dolžnosti, sme zahtevati to tudi od cerkvenih šol, sme dalje zahtevati od vseh gotovo stopnjo izobrazbe, umske, npravne in telesne. Cerkev se itak v vseh deželah z veseljem prilagodi sem spadajočim državnim zahtevam.

V vzgoji ni nasprotja med pravicami Cerkve in države. Avguštin pravi: „Dobro, naj nam oni, ki pravijo, da je Kristusov nauk državi sovražen, postavijo takšno vojsko, kakršni morajo biti po nauku Kristusovem njeni vojaki; naj dajo takih državljanov, takih zakonskih mož, takih zakonskih žen, takih roditeljev, takih otrok, takih gospodarjev, takih hlapcev, takih kraljev, takih sodnikov in končno takih davkoplačevalcev in takih davkarjev, kakršne hoče imeti krščanska vera, potem naj se šole drznejo zatrti, da je krščanska vera državi škodljiva.“

„Sv. Oče posebej opozarja na objokovanja vredno propadanje družinske vzgoje. Zato roti vse dušne pastirje, da opozarjajo starše na njihove stroge dolžnosti.“ Tako naši škofje!

Papež sam pa piše: „V naših časih pa je potrebna tem večja in tem vestnejša skrb za neizkušeno mladino, čim bolj so se namnožile nevarnosti za njeno npravno in versko propast, zlasti po brezbožnih in nesramnih knjigah, od katerih se mnoge na diabolichen način razpečavajo za nizko ceno, dalje po kinematografskih predstavah...“

Kakor bi gledal Kristusov namestnik namenoma v naše kraje! Zato povdarja, da je treba mladino zavarovati pred zapeljevanjem in zmotami sveta s krščanskimi sredstvi: z dobrimi knjigami, časopisi, vzgojnimi predstavami, sv. zakramenti, molitvijo in pametnim mišljenjem.

Važna je beseda o učiteljstvu: „Uspeh dobrih šol ni odvisen samo od njihovega dobrega ustroja, ampak v prvi vrsti od dobrih učiteljev; ako so ti izvrstno pripravljeni in vsak v svoji stroki, ki jo uči, dobro poučeni in obdarovani z umskimi in srčnimi lastnostmi, ki jih zahteva od njih njihov vzvišeni poklic, potem gori v njih čista in božja ljubezen do njim poverjenih otrok.“

Sklepajo pa te okrožnice takole: Vzor vzgoje je Kristus, vzor vseh zasebnih, družinskih in socialnih kreposti pred Bogom in pred ljudmi. Najpopolnejša vzgojiteljica vseh časov pa je bila Cerkev, o kateri je ginljivo zapisal sv. Avguštin: „O katoliška Cerkev, ti resnična mati vseh kristjanov! Zares ti ne oznanjaš samo, da je treba na najčistejši in najsvetejši način častiti Boga, ki je naša največja sreča, ako ga dosežemo. Ti objemaš tudi bližnjega s tako ljubeznijo in tolikim usmiljenjem, da najdejo duše pri tebi še več kakor zdravje za premnoge bolezni, ki jih tarejo zaradi grehov. Ti učiš otroke po otroško, mladeniče po junaško, starčke pa pohlevno, kakor je primerno njihovi telesni in duševni starosti. Ti pokoravaš otroke staršem v svobodnem suženjstvu, starše pa postavljaš otrokom na čelo v mili oblasti. Ti vežeš brate med seboj z vezjo vere trdneje in tesneje, nego je vez krvi. Ti združuješ državljane z državljani, rodove z rodovi, spominjajoč se skupnih prvih staršev vežeš skratka vse ljudi ne le v družbo, ampak v bratstvo. Učiš kralje, naj skrbijo za narode; opominjaš narode, naj bodo kraljem pokorni. Skrbno učiš, komu gre čast, komu ljubezen, komu spoštovanje, komu oblast, komu graja, komu kazni. Dokazuješ, da nismo dolžni vsega vsem, a da smo dolžni vsem ljubezen, nikomur pa sovraštva.“

Kupujte in berite iz te prelepe papeževe poslanice! To je zakladnica krščanskih načel o vzgoji in šoli. Starši boste tam bolje spoznali svoje naloge, vzgojitelji bolj spoznali svoj namen, vsi pa postavili svoje krščansko znanje na višino, kakor jo zahteva moderni čas. Zato pravim vsem z Avguštinom: „Vzemi in beri!“

Cerkev in nedostojna moda.

Sveta kongregacija koncila je izdala na škofo vse katoliške cerkve sledeča navodila glede nedostojne ženske mode:

„V moči najvišjega poslanstva, ki mu je poverjeno od Boga za vso Cerkev, ni nikdar nehal papež Pij XI. z besedami in v pismih opominjati po besedah sv. Pavla (1 Tim 2, 9. 10): „Žene naj bodo v dostojni obleki in naj se zaljšajo s sramežljivostjo in skromnostjo in dobrimi deli, kar se ženam, ki hočejo biti bogaboječe, spodobi.“

In večkrat, kadar se je nudila prilika, je isti sveti Oče zavrgel in najostreje obsodil nedostojno modo, ki si jo polagoma prisvajajo tudi katoliške žene in dekleta, ki ne samo, da težko žali žensko čast in lepoto, marveč je tudi v časnó pogubo ženam in kar je še hujše, v večno pogubo njim in tudi drugim v žalosten propad.

Nič čudnega ni torej, če so se škofje in drugi krajevni ordinariji, vsak v svoji škofiji, kakor se to spodobi Kristusu s svojim služabnikom, na najrazličnejše načine in enoglasno uprli tej zli razvadi in nesramežljivosti ter večkrat mirno in možato zaradi tega prenašali posmeh in zaničevanje.

Zato ta sveti zbor, ki mora skrbeti za red med duhovniki in ljudstvom, z zasluženim priznanjem in pohvalo spremlja to čuječnost in trud škofov ter jih silno opominja, da svoje sklepe in delovanje, ki so ga primerno začeli, vneto izvedejo in po možnosti pogumneje pospešijo, dokler ne bo ta kužna bolezen popolnoma iztrebljena iz častivredne človeške družbe.

Da bodo to lažje in varneje izvedli, jim sveta kongregacija koncila, pooblaščená od svetega Očeta, predlaga glede tega sledeča določila:

I. Župniki predvsem in pridigarji naj ob vsaki priliki po besedah sv. Pavla (2 Tim 4, 2) nastopajo, prepričujejo, svare in opominjajo, da naj ženske nosijo obleko, ki razodeva sramežljivost in je kras in varstvo kreposti; naj opominjajo starše, da ne bodo pustili hčeram nositi nedostojno obleko.

II. Starši naj se v zavesti stroge dolžnosti, ki jim nalaga skrb za predvsem versko in npravno vzgojo otrok, skrbno trudijo, da se bodo deklice od mladih let dalje temeljito uvajale v krščanski nauk in sami naj v njihovih dušah z besedo in zgledom vztrajno goje ljubezen do skromnosti in čistosti. Po zgledu svete Družine naj se trudijo svojo družino tako urediti in vladati, da bodo posamezni našli v krogu domače družine vzrok in vabilo za ljubezen do sramežljivosti in njeno ohranitev.

III. Starši naj odvrčajo hčere od javne telovadbe in telovadnih prireditev; če pa so hčere prisiljene k njihovi udeležbi, naj skrbijo, da bodo imele na sebi obleko, ki bo popolnoma varovala njihovo čast. In nikoli naj ne dopustijo, da bi nosile nedostojno obleko.

IV. Voditeljice zavodov in učiteljice naj se trudijo napolniti duše deklic z ljubeznijo do skromnosti tako, da jih bodo v resnici privedle do dostojnega oblačenja.

V. Iste voditeljice in učiteljice naj deklic in tudi njihovih mater, ki nosijo nedostojno obleko, ne sprejemajo v zavode in šole; in če so bile sprejete, naj jih odslove, če se nočejo spametovati.

VI. Redovnice naj po pismu, izdanem 23. avgusta 1928 od svete kongregacije za redovnike, ne sprejemajo v svoje zavode, šole, oratorije in zabavišča deklic in sprejete naj odslove, če se ne drže v oblačenju krščanske navade. Same pa naj se pri vzgoji deklic prav posebno potrudijo, da bodo zasadile globoko v njihova srca ljubezen do svete čistosti in krščanske sramežljivosti.

VII. Ustanavljajo naj se pobožne ženske družbe, ki naj imajo za smoter s svetom, z zgledom in dejanjem od-

praviti v modi razvade, ki se ne skladajo s krščansko skromnostjo in razširjati čisto nramnost in dostojno oblačenje.

VIII. V pobožne ženske družbe naj se ne sprejemajo ženske, ki nosijo nedostojno obleko. One, ki so že sprejete, pa se pozneje pregreše v tej stvari in se po opominu ne spametujejo, naj se odslove.

IX. Deklicam in ženam, ki nosijo nedostojno obleko, naj se odkloni sveto obhajilo in botrstvo pri sv. krstu in sv. birmi in če je treba naj se jim zabrani dostop celo v cerkev.

X. Ob praznikih med letom, ki nudijo posebno priliko za priporočanje krščanske skromnosti, posebno ob praznikih blažene Device Marije, naj župniki in duhovniki, voditelji pobožnih zvez in katoliških društev vabijo in navdušujejo s primernimi govori ženske za oblačenje po krščanski nramnosti. Na praznik Marijinega Brezmadežnega Spočetja naj se vsako leto opravljajo v stolnih in župnih cerkvah posebne molitve in kjer je mogoče, naj bodo primerni nagovori pri slovesni pridigi.

Dano v Rimu, iz palače svete kongregacije koncila, dne 12. januarja, na praznik sv. Družine, leta 1930.

† D. kard. Sbarretti, škof Sabin. et Mandel., prefekt.

L. S. † Julij, škof Lamps., tajnik.

V „Kranjskem Zvonu“ smo že svoj čas pisali, kdaj je ženska obleka nedostojna. Naši cerkveni predpisi določajo, da bodi krilo vsaj do kolen, rokavi vsaj do komolca dolgi, vrat more biti prost, obleka ne prozorna in na prsih ne izrezana preko vratne jamice.

Opozarjali smo že, da zahteva takt, olika in nežnost ženskega spola, da se oblači tako, kakor zahteva cerkev!

Pa tudi iz zdravniškega stališča je ženskemu svetu priporočati dostojnost v obleki. V berlinskem zdravniškem listu piše tajni svetnik Ruber o tej zadevi to le: „Današnja modo z vsemi izrastki moremo le umevati, če imamo pred očmi docela padlo nramstvenost, kakršna se razkazuje v umazanem slovstvu, na manj vrednih gledaliških odrih, kabaretih in v filmu ... Razvada, da se odgrinja čimdalje več nagote, ne vodi do brezbriznosti nagote, kakor nekateri trdijo, marveč povzroča stalno spolno razdražljivost. Mladina se tako uvaja v to nečisto ozračje, pa kmalu podleže nevarnosti. Nagota ženstva ima pri povprečnem človeku vsekakor za posledico le razdraženje; saj drugega tudi ne namerava ... Če presojamo vse s stališča ljudskega zdravja, imamo dovolj vzroka, da razvoj ženskega modnega gibanja le s pomilovanjem obsojamo ...“

Tako zdravnik!

Torej dekleta in žene: Ne mečite svoje časti v blato, ne dajate pohujšanja, ne zapeljujete v greh s svojo obleko, poleg vsega tega pa: imejte toliko finese, da ne kažete s svojo nago modo, da ste brez srčne kulture in brez olike!

Netočnost.

Ni z lepa nečednosti, katera bi tako otežkočevala naše življenje v skupnosti kateregakoli imena kakor je netočnost. In čudno, premnogi, ki krepko zabavljajo čez zamujanje in netočnost drugih, so pri prvi priliki sami najbolj netočni, čeprav so živo občutili neprijetnost čakanja na druge, zoperno motenje raznih opravil po prepozno prihajajočih ter često tudi škodo netočnosti.

Netočnost pri službi božji pa je često tudi greh, ne samo nekaj nad vse grdega in nevljudnega.

Morebiti se bo ta ali oni vendarle poboljšal, ako se mu bo zdelo vredno prečitati, kateri so vzroki netočnosti in kaj razodeva netočnost.

So ljudje, ki ne znajo prav oceniti svoje delazmožnosti; nikdar ne vedo in se niti ne trudijo, da bi vedeli, kedaj bo to delo gotovo, kedaj bodo prišli tja in tja, katere zapreke se jim utegnejo staviti na pot. Nikdar si o stvari ne naredijo nobenega načrta ali proračuna, temveč delajo tja

v en dan po svoji domišljiji in čutnosti. Nimajo prav nobenega ali pa le malo smisla za resničnost, nimajo toliko zmožnosti, pameti, da bi prav presodili razmere. In zato pridejo povsod prepozno. — Zopet drugim nedostaje smisel za to, da bi preudarili, kaj je važno, bolj važno, manj važno, ter zato ne znajo presoditi, kaj jim je storiti takoj, kaj smejo odložiti za pozneje. Tudi te zavesti nimajo, da morajo važnejšemu na ljubo — in to uči pamet — podrediti in žrtvovati manj važno, ampak presojajo to po čutnem nagnenju, kar bolj ugaja. Pa se zgodi, da morajo prvotni načrt, če so ga sploh imeli, neprestano izpreminjati ter da za ničeve stvari in zadeve žrtvujejo mnogo dragocenega časa, često pa se tako izjalovi vse delo in podjetje. — Pridenite tem slabostim in pomanjkljivostim še pomanjkanje energije in doslednosti in tako človek postane vzor netočnosti! N. pr. da sta se dogovorila o čem, a enemu manjka doslednosti, novi utisi mu zabrišejo zavest prvotne dolžnosti, pa ne pride ali ne stori, kar je sveto obljubil. Komur pa manjka energije, ga bo vsaka med delom nanovo nastopivša težava in zapreka brž in lahko odvrnila od prvotnega sklepa, namena in načrta. — Vzemite še človeka, kateri nima živo zbučenega in vzgojenega čuta dolžnosti in nramnosti, pa je duševno obremenjen s preje popisanimi napakami, vedno in v vsem bo netočen, v škodo kajpada sebi, pa tudi drugim. Še to plat netočnosti naj omenim.

Ne govorim o žal premnogh, res nespametnih ljudeh, ki smatrajo za imenitno in „nobel“, če prihajajo prepozno k koncertom, predstavam in drugim prireditvam, češ, da s tem „zbujajo pozornost“. Seveda jo vzbujajo, pa še kakšno! In ko bi slišali ostre pa prav zaslužene opazke ostalih, katerim motijo tako brezobzirno mirni užitek dotične prireditve. Ne, netočnost ni ne nobel ne imenitna, ampak samo dokaz in izraz otročjega, nerazvitega, nedovršenega značaja, ki se ne zna ali pa noče obvladati.

Netočen človek, ki s svojo natančnostjo obsodi druge k čakanju, je ropar in sicer ropa najdragocenejše, kar je — čas, pa ne samo svoj čas ropa, ampak tudi čas drugih značajnih, delavnih ljudi. In če so ti ljudje mnogo zaposleni in nervozni, je netočen človek do njih še prav posebno brezobziren. Kako marsikaki pregovori in pogajanja so se razbila ali pa prešla celo v kreg in prepir samo radi tega, ker so postali čakujoči nehote razdraženi vsled zakasnelga in neopravičenega dohoda netočnega tovariša. In v marsikaki družini je običajna napetost ter pomankanje toli potrebne ljubezni le samo sad netočnosti ali žene ali moža ali obeh!

Torej: umsko, nramstveno in družabno manj vreden je človek, ki se noče privaditi točnosti in se ne prizadeva zanjo.

Ker se pa gre v cerkvi in cerkvenem življenju za najvišje duhovne in večne vrednote, je netočnost v tem oziru znamenje pomanjkanja žive, globoke vere in spoštovanja verskih dejanj in obredov, ne glede na to, da prepozno prihajajoči brezobzirno moti druge. Saj se tudi sicer najbolj točnemu človeku utegne primeriti, da ga zadrži kaka nepredvidena ovira ter pride prepozno: pridiga se je že pričela. Potem pa naj ima dotični vendar toliko finega čuta v sebi, da se ne bo z vso silo komolcev prikopal do svojega sedeža, seveda plačanega, ter tam še z glasno besedo izganjal ljudi, ki so zasedli ta sedež v dobri veri, da lastnika sedeža ne bo. Ob takih prilikah se pokaže resnična olikanost in dobrota srca: prepozno došli bo mirno počakali kje zadaj ter po končani pridigi šel na svoj sedež. Tako ne bo motil ne pridigarja ne vernikov. Ako pa prihaja nalašč prepozno ter moti na opisan način, kakšno sodbo naj izrečemo o njem? — Kdor pa pride po lastni krivdi in namenoma prepozno k sv. maši, ima greh, to pa pove že katekizem in o tem ne govorimo.

Naj torej starši in vzgojitelji skrbno pazijo na to, da se mladina priuči in privadi točnosti, najbolj seveda z lastnim lepim, vzgledom. Netočnost je sad ali pomanjkljive; vzgoje ali pa lastne neobzdrane počutnosti in mehkuznosti

tak n. pr. vse zaspi in zamudi, ker nima dovolj močne volje, da bi ob pravem času zapustil ležišče ter si višjim vrednotam na ljubo prikrajšal malo spanja.

Ne čakam rad, a raje vidim, da sam čakam na druge nego bi drugi čakali name: to bodi naše geslo!

Beraški prizori.

V Kranju na najbolj prometnem kraju leži pijan berač v pondeljek popoldan. Cel dopoldan pa je stal ob zidu in nadlegoval mimoidoče za milodare. Marsikaka dobra duša je posegla v žep in mu dala „v bogajme“, sedaj pa je milodar romal v gostilno in šel po grlu...

V okoliški gostilni: Trije bratci, berači postopači so prištorkljali v gostilniški lokal. Bili so zelo dobre volje. Pondeljkova žetev je precej prinesla in sedaj je treba to zaliti. Gostilničarju so bili vsi dobri znanci, ker začel je kar nositi litre na mizo, polne rujnega vinca. Plačali so pufe, ki so jih bili prej napravili pri gostilničarju, se pošteno napili in odšli pozno v noč popolnoma nasekani...

V jarku ob cesti je ležal skoro cel popoldan, se prevračal sem in tja. Mimoidoči so se s smehom ozirali na njega, otroci so stali v gruclah ob cesti in gledali zanimivi prizor... Prejšnji dan je hodil od hiše do hiše, molil in verižil svoje ude, da bi vzbudil več usmiljenja. Za naprošen denar pa sedaj leži v jarku poleg ceste.

Ne pišem teh prizorov, da bi beračem kaj škodoval, da bi odvrčal od miloščine. Bog varuj! Darujte potrebnim, podpirajte reveže, toda vaša miloščina naj jim ne bo v greh in pogubo! Denarja ne dajajte revežem! Kruha, moke, jedil, obleke, tega jim dajte oziroma oskrbite! Ker pa tega ne morete dati v tej množini, kolikor navadno dajete revežem, pa delite znamke Vincencijeve družbe v Kranju. Vsakemu beraču le znamko, s katero dobi v trgovini Colnar ali v konsumu le živila. Te znamke se dobivajo v trafiki Kušlan, v župni pisarni in v trgovini Colnar.

Gostilničarje pa prosimo, naj ne dajejo beračem opojnih pijač, naj ne vlečejo iz teh bednih naberačenih vinarjev!

Dve materi.

Po P. L. Coloma. Prevel J. Likovič.

Živel je nekda na Španskem mal grofič, ljubezniv deček, dober kakor angel in blag kakor kralj. Njegovi starši so bili ponosni na njega in so stavili vse upanje vanj. Izvrstna vzgoja je njegovo srce in njegovega duha usmerila na vse dobro in plemenito. Rastel je v milosti pri Bogu in pri ljudeh. Njegova dobra mati mu je privzgojila iskreno ljubezen do preblazene Device. Že kot nežnega otroka ga je nosila pred altar Matere Božje in ga učila, da je klical presveto Devico z imenom mati.

Tako se je zgodilo, da sta rasli ljubezen do nebeške matere in ona do zemske matere skupaj v otrokovem srcu, tesno druga z drugo združeni in poviti, dvoje rešilnih sider, ki naj bi ohranili ladjico njegovega življenja v viharju sveta. Devici je doprinašal ono nežno in vdano ljubezen, ki mu jo je vlila mati, to pa je ljubil z ono častjo in svetim spoštovanjem, ki ga je zapustila v otrokovem srcu Marijina podoba.

Detinstvo z nedolžnostjo je prešlo, približala pa se je mladeniška doba z brezkoristnim tuhtanjem. Mladi grof se je ločil od svoje matere, da bi bil dodeljen nekemu poslanstvu na tujem dvoru. Njegovo srce, ki je bilo tako odkrito in nezavarovano, kakor na samem stoječa roža, ki je izpostavljena vsem vetrovom in viharjem, ni poznalo razočaranja. Kmalu pa je laskanje prevzelo njegovo glavo, postopanje in razkošnost sta pokvarila njegovo srce.

Bolj in bolj je postajala njegova vera šibka, njegova čustva so drug za drugim zginjala, kakor odpadajo eden za drugim listi citrone, ki je izgubila svežost in belino. Samo spomin na svojo mater ter spomin na Marijo sta še ostala v njegovem srcu, kakor zaostane na dnu ladje breme, ki jo reši pred popolnim brodolomom. Vsak večer, predno je legel k počitku, je pokleknil poleg svoje postelje na tla ter zmolil k najsvetejši Devici tri Ave Marija, katerim je dostavil še prečudno lepo molitev, ki ga jo je naučila mati med poljubi in božanjem.

Blagoslovljena naj bo tvoja čistost,
večno naj bo blagoslovljena! —
Vsa nebesa se veselijo
tvoje krasne lepote.
O vladaj, nebeška kraljica,
sveta Devica Marija!
Vnovič ti danes darujem
dušo, življenje in srce!
Ozri se na mene z usmiljenjem,
ne zapusti me, moja mati!

»Ne zapusti me, moja mati!« je ponavljal nesrečni grof vedno še tik pred spancem, grenak občutek in tesnoba strah sta se potem dvignila v njegovem srcu ter tam silno valovala kvišku in navzdol, kakor po plimi in oseki razburkano morsko valovje. To so bili ugrizi vesti!

Ko pa je zopet napočil dan, so prišli tudi dvomi in razmišljanja, njegovi pregreški so se ponovili, ne da bi zapazil spolsko, gladko strmino, ki vodi od greha do nepremišljenosti k hudodelstvu.

Nekega dne je šel na veliko lovsko zabavo v spremstvu brezbožnega prijatelja, ki ga je zlasti pohujševal. Sredi polja pa jih je presenetil strahovit vihar z nevihto in nalivom, morali so se zateči v samotno, kraj poti stoječo krčmo. Tovariš je truden legel k počitku, kmalu je tudi grof sledil njegovemu zgledu, potem ko je opravil običajno večerno molitev k Devici še z večjo vnemo in gorečnostjo kakor sicer.

Kmalu je zaspal, nenavadna prikazen se je dvignila v sanjah. Menil je, da je zagledal pred seboj strahotni sodni dan, ko sodi Jezus Kristus duše umrlih. Pravkar je bila neka duša obsojena, in ko je natančneje pogledal, je spoznal v njej svojega prijatelja. Potem je bila peljana njegova duša po vesti pred najvišje sodišče. Poleg sebe je zapazil svojo mater, ki je klečala pred nebeškim sodnikom in prosila usmiljenja za otroka svojega srca.

Zmagovito se smejoč je vrgel Lucifer neštevilne grofove grehe na večno tehtnico, urno je zdrknila skledica z grehi navzdol v prepad. Angeli so pokrili obraze s perutnicami, mati je dvignila krčevit krik, hudič pa je zadovoljno kimal. Zdelo se je, da je duša pogubljena.

Tedaj se je prikazala Marija, dvanajst zvezd je kakor krona obdajalo njeno glavo, srebrn mesec je služil kakor opora njenih nog. Proseče se je postavila poleg grofice, ki se je vila v bolesi ter je vrgla v skledico dobrega tri Ave Marija, ki jih je zmolil mladi grof sleherni večer. Toda skledica hudega se je komaj zganila in je obležala s strahotno stanovitnostjo globoko v breznu.

Tedaj pa je vzela Marija solze, ki jih je pretakala grofica v potokih, ter jih položila v skledico dobrih del; toda ta je ostala še vedno nepremična. Angeli so vnovič zaplakali, nesrečna mati pa je vsa obupana pokrila obraz z rokama. Tedaj je obrnila Marija svoje čiste oči k večnemu Sodniku, dvoje solz je kanilo iz njih navzdol ter se združilo v skledici dobrega z materinimi solzami in sinovo molitvijo.

Tedaj je pala tehtnica. Solze obeh mater so rešile dušo izgubljenega otroka...

Strašen tresk je prebudil v tem trenutku mladega grofa. Dva koraka daleč od sebe je videl v drugi postelji mrtvo in ožgano truplo svojega prijatelja. Strela ga je zadela.

Župnija Kranj.

Oznanila za maj.

Zadnja maša ob delavnikih bo od 1. maja dalje ob 7:30 zj.

Šmarnice se vrše v župni cerkvi v Kranju ob nedeljah in zapovedanih praznikih ob 7. uri zvečer, ob delavnikih pa ob 8. uri zvečer. Prvi in zadnji dan ter ob vseh praznikih so pri šmarnicah pete litanije. Priporočamo, da poje pri petih litanijah vsa cerkev. Čudno je to, da se pri nas ljudstvo nekako ženira peti skupno v cerkvi! Pri drugih narodih je navada, da večinoma vse ljudstvo poje pri službi božji. Tudi med Slovence se zadnje čase skuša vpeljati v cerkev ljudsko petje. Prosimo vse župljane, naj vsaj pri petih litanijah poje vsa cerkev.

1. **Sv. Filip in Jakob**, ap.

2. **Prvi petek v mesecu**, ob 6. sv. m. z blagoslovom.

4. **II. ned. po veliki noči**, prva nedelja v mesecu, ob 6. sv. m. z blagoslovom, ob 6. mesečno sv. obhajilo za fante in može, ki imajo v soboto in nedeljo pri vseh spovednicah prednost. Zv. ob 7. se izpostavi Najsvetejše in se moli ura molitve, na to so šmarnice.

Ob 9. uri bo sv. maša za gasilce. Pop. ob 3. blagoslov rešilnega avtomobila kranjskega gasilnega društva na glavnem trgu.

11. **III. ned. po veliki noči**. Shod za žensko Marijino družbo je pop. ob 6:15.

18. **IV. ned. po veliki noči**. Dekliška Marijina družba priredi ta dan izlet na Šmarno goro, kjer bo tudi za njo mesečni shod. Odhod iz Kranja z vlakom ob 10:51.

25. **V. ned. po veliki noči**. Skupno sv. obhajilo za dekliško Mar. družbo. Ob 6:15 shod za III. red.

26. **Pondeljek v prošnjem tednu**, ob 5:30. sv. maša v župni cerkvi in na to gre procesija na Pungert, kjer je sv. maša s pridigo.

27. **Torek v prošnjem tednu**, ob 5:30 sv. maša, nato gre prošnja procesija na Huje.

28. **Sreda v prošnjem tednu**, po prvi maši gre procesija v Čirčiče kjer je maša s pridigo.

Pri cerkvah, kamor pride prošnja procesija, se pobira v pušco za ondotno cerkev.

29. **Vnebohod**, zapovedan praznik, ob 6. sv. m. z enim, ob 10. z dvema blagoslovoma, ob 10. peta sv. maša. Po 6. maši vesoljna odveza za III. red.

30. **Pričetek devetdnevnice na čast Sv. Duhu**, po litaniyah se moli molitev na čast Sv. Duhu.

31. **Sv. Kancijan in tov**, godovanje patronov naše župne cerkve. Ta dan je v naši župniji **celodnevno čiščenje presv. R. T.** Predvečer je slovesno zvonjenje. Na praznik se ob 6. zj. podeli blagoslov z Najsvetejšim, ki ostane izpostavljeno do končanih šmarnic, ki se zaključijo s slovesnimi litanijami in zahvalno pesmijo. Sv. maše bodo: ob 6. 7. 8. in 10. Prosimo, da se molitve udeležujete v sledečem redu po možnosti: Od 6. do 7. žene iz vasi, od 7. do 8. moške, od 8. do 9. fantje, od 9. do 10. dekleta iz okolice, od 10. do 11. III. red, od 11. do 12. Marijanišče, od 12. do 1. bližnji sosedje, od 1. do 2. dekleta iz mesta, od 2. do 3. žene iz mesta, od 3. do 4. gimnazijski dijaki, od 4. do 5. dečki osnovne šole, od 5. do 6. deklice iz osnovne šole. Od 6. dalje skupna ura molitve z litanijami presv. Srca Jezusovega in na to ob 7. šmarnice in sklep.

Razno.

Velikonočna procesija se je kljub dežju kar lepo razvila. Udeležba zelo velika, vsa okna po mestu, kjer se je procesija razvrstila, so bila razsvetljena. Prvič je nastopila pri procesiji naša domača godba na pihala, ki se je za začetek kar dobro odrezala in je njen nastop splošno ugajal.

G. kaplan J. Košiček je prestavljen v Ljubljano za stolnega vikarja.

Novo mašo do pel letos v Kranju in sicer v nedeljo, dne 13. julija, preč. gospod Valentin Benedik.

Izgubljen in najdeno. Večkrat se zgodi, da prihajajo oni, ki so kaj izgubili k cerkveniku ali v župno pisarno s prošnjo, da se to oznani. Taka oznanila nimajo pomena in jih ne bomo oznanjevali. Vsak, kdor kaj najde, dobro ve, da tega ohraniti ne sme in da mora to prinesiti v župno pisarno, da se to oznani, ali pa se da to v časopise, da lastnik more najti svojo lastnino. Kdor nima nič vesti, navadno tudi v cerkev ne hodi; za take uzmoviče torej zastoj oznanujemo, naj vrnejo najdeno blago. Radi pa oznanimo v vsakem slučaju, če kdo kaj najde, da se dobi lastnik. Pripravljeni smo to objaviti tudi v našem listu.

Vodstvo Marijinega vrtca prevzame po odhodu g. Košička g. dr. Pogačnik, žensko Marijino družbo pa župnik.

Delavski dom. Upamo, da bo popolnoma dograjen do julija. Dogradili bomo tudi nov trakt za dekleta, ki bodo imela poseben vhod od sejmišča v Delavski dom. Upam, da bomo mogli sprejeti v Delavski dom kakih sto deklet na stanovanje in hrano. Ona dekleta, ki bi želele priti že s 1. julijem v Delavski dom, naj se zglasijo v župni pisarni! Začasno sprejme tudi Marijanišče nekaj deklet na stanovanje in hrano in sicer takoj.

Zdravstveno predavanje se vrši v nedeljo, dne 4. maja ob 9. uri dop. v dvorani Ljudskega doma. Predmet predavanja bo predvsem o načinu obrambe pred tuberkulozo. Vse občinstvo vabimo, da se udeleži v obilnem številu tega potrebnega predavanja. Zadnji čas se je v Ljubljni osnovala osrednja protituberkulozna liga, ki ima namen popularizirati misel protituberkuloznega boja in dvigniti higijensko izobrazbo našega naroda. Na njeno spodbudo se bodo vršila po vsej banovini zdravniška predavanja, ki bodo pojasnjevala način boja proti jetiki. Upamo, da bo udeležba pri predavanju 4. maja pokazala, da se naša javnost zaveda velike važnosti tega boja proti tuberkulozi. Težke in nepregledne so žrtve, ki jih leto za letom pokosi jetična kuga. V Sloveniji umrje po tej bolezni vsako leto 2.800 ljudi, a nad 50.000 je stalno bolnih na jetiki! Koliko gorja, žalosti in gospodarskih izgub nastaja vsled tega! Za to je dolžnost vsakega, da se pouči o boju proti tej bolezni radi svoje lastne koristi, pa tudi radi splošnosti.

Marijanišče. S 15. aprilom se je zaključil zimski tečaj gospodinjke šole. V začetku maja se odpre za dekleta iz Kranja in bližnje okolice **večerni kuhinjski tečaj**. Ona dekleta, ki bi želele udeležiti se ga, naj se takoj zglasijo pri vodstvu Marijanišča. V zavodu se poučujejo tudi **ročna dela**, ona dekleta, ki bi se želela izobraziti v tej stroki, naj se oglasijo tam pri s. prednici!

Župnija Šmartin.

Oznanila.

1. maja. **Filip in Jakob.** Začetek Šmarnične pobožnosti, ki se bo obhajala cel majnik — po tem redu: Ob delavnikih ob pol 6. berilo iz knjige Valentina Bernik, Rožnicenske Šmarnice, potem sv. maša in litanije M. B. z blagoslovom. Ob nedeljah in praznikih ob pol 8. zvečer berilo in pete litanije M. B.

4. maja. **II. ned. po Vel. noči.** B. služba po navadi.

7. maja. **Varstvo sv. Jožefa.**

11. maja. **III. ned. po Vel. noči.** B. služba po navadi.

18. maja. **IV. ned. po Vel. noči.** B. služba zjutraj ob 6. in 9. v farni cerkvi po navadi, ob 9. tudi pri sv. Uršuli v Sred. Bitnju.

25. maja. **V. ned. po Vel. noči.** B. služba zjutraj in ob 9. v farni cerkvi, ob 9. tudi pri Sv. Joštu.

Procesije križevega tedna: V ponedeljek po Šmarnicah v Stražišče, v torek po Šmarnicah k sv. Tomažu v Zgor. Bitinje, v sredo po Šmarnicah k sv. Uršuli v Sr. Bitinje.

29. maja. **Vnebohod Gospodov.** Zjutraj ob 9. božja služba z blagoslovom; zjutraj vesoljna odveza in skupno obhajilo Mar. družbe, popoldan shod Mar. družbe.

31. maja. Sklep Šmarnic; zahvalna pesem po litanijah.

Umrli v mesecu aprilu:

Dne 14. aprila: **Franc Kern**, posestnik v Zg. Bitinju št. 9, star 72 let.

Poročeni:

21. aprila: **Janez Homan**, elektromonter iz Žminca pri Škofji Loki in **Julijana Rakovc**, iz Sred. Bitinja.

Duh. svetnik Pokorn.

Iz cerkvene zgodovine Kranja.

(Nadaljevanje.)

Ker pa gosp. očak ni storil ne enega, ne drugega, marveč je kranjskega vikarja, ki ga je ljubljanski škof po stari navadi pravilno vmestil, še celo izobčil po svojem naddiakonu, radi česar se ljubljanski škof popolnoma opravičeno pritožuje in prosi pomoči, kakor kaže priloga, zato se nadvojvoda še enkrat obrača do njega s prošnjo, da se za stvar zavzame in doseže s svojimi vplivom, da bo ljubljanski škof, kakor od nekdanj, tako tudi v bodoče župnijo prosto oddajal in potrjeval nanjo svoje duhovnike. Zlasti naj poskrbi, da se omenjeni vikar vsekakor upostavi nazaj na svoje staro mesto, gospod očak pa se enkrat za vselej odbije od svojih namer. Upa, da mu gosp. nuncij izkaže to uslugo in da bo naklonjen tej dobri stvari.

Zgledi na zgoraj omenjeno birokratsko hladno obvestilo apostol. nuncija se škof Chroen z dne 10. jul. 1606. iz Gornjega Grada zopet obrne s pismom na svojega protektorja, nadvojvoda Ferdinanda, ter ga prosi pomoči zoper svoje nasprotnike. Opozori ga v tem pismu na najvažnejše točke, katere sedanjí gosp. očak Francišek Barbaro v Ogleju kljub svojemu lastnemu priznanju na goriški sinodi, namreč, da je pokojni g. očak Dominik Grimano, kardinal sv. Marka, na cesarjevo prošnjo dal svoj »placet« in svoje dobrovoljno privoljenje za vtelesenje kranjske župnije ljubljanski izvzeti škofiji, zdaj noče upoštevati, ampak je mojega kranjskega vikarja Klementa, ki sem ga sam vstoličil po vsem pravu, s silo še enkrat vmestil in ker se temu ni uklonil, ga je pa suspendiral, izobčil in ga hoče zdaj še popolnoma uničiti, ker mu je, kakor kaže priloga, po tržaškem škofu Urzinu odvezel vse beneficije, kakor po svoji sveti dolžnosti, kar je nezaslišna, v teh deželah nenavadna, redka, predrzna prikazen.

Ker sem pa jaz in vsak ljubljanski škof pravi župnik v Kranju in pri nastopu škofije vse pravice in svoboščine ter vsa prava nad to župnijo ne od očaka, marveč od Vaše presvetlosti in od papeške svetosti prejel s polnim pravom in kanonično ter na to tudi prisegel in ker ne morem povsodi sam biti, sem zato v Kranju nastavljal in potrdil sposobnega svojega vikarja, za kar imam edino jaz pravico, zato je jako čudno slišati, zakaj gosp. očak ne nastopi proti meni, kot pravemu potrjenemu župniku, marveč proti mojemu kaplanu in vikarju, katerega postaviti in odstaviti sem le jaz opravičen, toraj postopa in gromi po stranski poti, kar ne more imeti drugega namenu, kakor, da bi me dovel do tega, da ne bi glede kranjske župnije vzdržal. Zato mi predbaciva freisinskega škofa kot vzgled glede loške župnije, ktero on kot ustanovnik in patron samo podeljuje ali prezentira, očak pa potrdi. Na ta način hoče gosp. očak to razliko poleg mnogih postavnih mojih pra-

vic umevati, zlasti glede trikratne kanonične zastarelosti nad 95 let, da bi tako vso obravnavo med nama razdejal, češ da sem jaz gol prezentator, kakor imetnik loškega gospodstva, ali v deželi nevladajoči freisinski škof, ki nima duhovniške jurisdikcije na Kranjskem. Toda, treba je pomniti, da je omenjena kranjska župnija z vsemi dohodki po združitvi, ki ne dopušča razdružitve, moji škofovski mizi utelešena, od česar moram jaz uživati in živeti in radi tega moram na to misliti, kake vikarje tja postavljam, da moje dajo in v dušnem oziru prav oskrbujejo, kajti beneficij se daje radi oficija (dobrota za uslužnost;) zlasti ker sem jaz kakor gosp. očak, četudi nisem v tako visoki časti, kakor on, vendar ordinarij (cerkveni oblastnik), ki znam ravno tako duhovnike poklicati, nastavlja, kakor on. Poleg tega pa on vse večne čase ne more predložiti niti ene prezentacije kranjskega vikarja, ki bi jo bil kak ljubljanski škof njemu predložil. Zato se mi skoraj smešno zdi omenjati, da je on moja privilegija, kakor ona nižjih prelato, opatov, proštov, na goriški sinodi na moj in mojega tovariša Gašperja Lantierija v Vašem imenu protest nedotaknjena, neokrnjena pustil, ktera je imel že pripravljena, da jih kasira, pa jih je moral zopet vrniti, in sicer glede iste župnije, ki je, kakor druge moje podložne cerkve na podlagi jasne papeževe izvzetne bule oproščena, osvobodjena od očakovine, pa hoče nad njo gospodovati. In če imajo omenjeni prelati oblast na svojih župnijah potrjevati svoje vikarje, zakaj ne bi imel jaz te pravice, ki imam napram njim večja izvzetna privilegija in večjo škofovsko oblast. Pač ima gosp. očak oblast, da vikarje omenjenih prelatov izprašuje za dušno pastirstvo po svoji redni avtoriteti, za potrjevanje pa nima oblasti, ampak prelati sami. In ta moj vikar Klement v Kranju, ki je poprej več let služil v njegovem okolišu ter bil tudi njegov naddiakon za Dolenjsko, kot župnik v Trebnjem, mu je pač dobro znan in ni potreba, da bi ga še enkrat izpraševal zdaj, ko sem si ga jaz izbral kot učenega moža za omenjeno reformirano mesto in župnijo v Kranju. In potem, ko sem se jaz radi tega nepotrebnega prepira, ki nima druge koristi, kakor edino le sovraštva netiti, duhove odtujevati, zmedarije napravljati v cerkvah in hujskati škofijo napram omenjenemu gosp. očaku, oziraje se na premnoge odloke Vaše presvetlosti kot patrona in zaščitnika ljubljanske škofije, na gosp. apostol. nuncija, pritožil pri njem in po svojem rednem pooblaščenju zaprosil, da naj se določi dan za obe stranki za razsodbo in pravorek, da naj on stvar pospeši in obrazloži ter določi, da se ohrani škofija pri svojih starih svoboščinah in navadah neokrnjena, sem kar najodločneje zato zaprosil, akoravno gosp. očak niti sam, niti po svojem pooblaščenem ni prišel sem v Gradec na moje pozvanje in ker teče zdaj že tretje leto, odkar se ni prikazal ter tako zapadel trmoglavi upornosti, ne morem pri gosp. nunciju nič storiti in plodonosnega doseči. In kar gosp. očak poskuša na mojem vikarju, vse to pada name, kot pravega župnika.

Zato naj se ve, da je treba tudi to težavno in zmedeno zadevo urediti, gosp. očaku zapovedovati molk glede že tolikrat omenjene kranjske župnije, meni, mojim cerkvam in ljudem pa napraviti mir in edinost. Zatorej v globoki ponižnosti po Bogu še enkrat prosim Vašo presvetlost (ker za Bogom priznam in imam le Vas za patrona in zaščitnika te moje škofije) naj blagovoli odrediti pri gosp. apostol. nunciju (kteremu sem jaz v Gradcu pokazal vse svoboščine in izvzemna pisma v izvirniku, da mu je vse jasno), da naj, kakor bi bil gotovo mene razglasil za uporneža, ki je izgubil pravdo, ako bi se ne bil odzval na poziv gosp. očaka, takò naj zdaj stori nad njim, kar je popolnoma pravično, ter osvobodi mene vseh njegovih napadov in nadležnosti in v imenu božjem odpravi vse njegove naklepe. Da to stori, kar je v njegovi moči, je prav in primerno pri Bogu.

(Dalje prihodnjic.)